

หัวข้อวิจัย	กลยุทธ์การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน กรณีศึกษาตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
ผู้ดำเนินการวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรณูมาศ กุละศิริมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นุจิรา รัศมีไพบูลย์ ดร.เอกชัย พุ่มดวง ดร.เปรมฤทัย แย้มบรรจง
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ประภฤติ พูลพัฒน์
หน่วยงาน	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
ปี พ.ศ.	2557

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนโคกโคเต่าในการจัดการความรู้ สร้างกระบวนการจัดการความรู้ของครอบครัว เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของประชาชนในชุมชนโคกโคเต่า หาแนวทางในการจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชน สร้างกระบวนการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชน ของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเต่า และหาแนวทางในการสร้างกลยุทธ์การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลโคกโคเต่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตประชากรประกอบด้วยประชาชนในตำบลโคกโคเต่า ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งในการพัฒนาชุมชน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรที่กำหนดโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสานด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน วิเคราะห์เนื้อหาและวิเคราะห์ SWOT สถิติที่ใช้ในการประเมินผลความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์เป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของประชาชนในชุมชนโคกโคเต่า พบว่า ในการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตใน 3 ด้าน ชุมชนมีจุดอ่อนและต้องการให้มีการจัดการความรู้และพัฒนามากที่สุดของแต่ละทักษะ ดังนี้

- 1) ทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน คือ ด้านความสามารถในการบริหารจัดการระบบการเงิน
- 2) ทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม คือ ด้านการสร้างเชื่อมั่นในตนเอง
- 3) ทักษะการประกอบอาชีพ คือ ด้านความสามารถในการประกอบอาชีพ

ในการแก้ไขปัญหาในกระบวนการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในแต่ละด้านควรใช้แนวทางในการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การเข้าถึงความรู้ควรมีการติดต่อผ่านผู้นำหรือบุคคลที่สามารถช่วยอำนวยความสะดวกให้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ หรือใช้วิธีติดต่อผ่านเครือข่ายกลุ่มผู้ร่วมอาชีพ และในการถ่ายทอดและแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ควรมีการสร้างกลุ่มเรียนรู้เฉพาะขึ้นมา เพื่อให้มีการถ่ายทอดและแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ที่ตรงกับความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม

2. การจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกโคเต่า พบว่า องค์ประกอบของการจัดการความรู้ชุมชน 3 ประการ คือ คน เทคโนโลยี และกระบวนการ สำหรับ

ชุมชนโคกโคเต่าส่วนใหญ่ประชาชนมีการศึกษาระดับพื้นฐาน มีผู้บริหารท้องถิ่นและกลุ่มผู้นำชุมชนมีประสบการณ์ มีศักยภาพในการบริหารจัดการภายในกลุ่มของชุมชน มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการสืบทอดความรู้จากครุภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนมีทรัพยากรบุคคลจากโรงเรียน/มหาวิทยาลัย และองค์กรท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเป็นผู้อำนวยให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้ชุมชน วัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชนส่วนใหญ่มีการเรียนรู้เพื่อการประกอบอาชีพ ไม่มีการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยอำนวยความสะดวกจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลองค์ความรู้ที่ชุมชนต้องการเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และในกระบวนการจัดการความรู้ของชุมชน มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกในกลุ่มโดยผู้นำชุมชน ไม่มีการจัดตั้งเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ กระบวนการจัดการความรู้ชุมชนยังไม่เป็นระบบ การดำเนินงานให้เกิดผลอย่างจริงจังเป็นเรื่องค่อนข้างยาก เนื่องจากไม่มีหน่วยงาน/กลุ่มทีมงานที่จะจัดการความรู้ของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ของชุมชนมีน้อย

3. การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเต่า พบว่ามี 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มจักสานกระเป่า โดยกลุ่มสตรีแม่บ้าน บ้านสามหนอง หมู่ที่ รวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอาชีพเสริมด้านการจักสานจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดจากครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) กลุ่มขนมไทย โดยกลุ่มสตรีแม่บ้านตำบลโคกโคเต่า และผู้นำหมู่บ้านเป็นแกนนำในการจัดตั้งกลุ่ม ทำงานในรูปกระบวนการกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเชี่ยวชาญในการทำขนมไทย มีการรวมกลุ่มกันทำขนมไทยเป็นอาชีพเสริมในช่วงเวลาว่างงาน และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสามหนอง ได้รวมกลุ่มกันทำขนมกระยาสารท เพื่อจำหน่ายในเทศกาลทำบุญ

3) กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยมีคณะกรรมการเข้าร่วม 15 คน มีความเชี่ยวชาญในการในการทำปุ๋ยอินทรีย์ จัดทะเบียนเป็นกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ขึ้นในปี 2551 ได้ผลิตสำหรับใช้ในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงเพื่อลดต้นทุนการผลิต และมีการพัฒนาเป็นการผลิตปุ๋ยเม็ด มีตราผลิตภัณฑ์ “เพชรพานทอง” บรรจุถุงจัดจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน

4. กลยุทธ์การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนโคกโคเต่า มี 3 กลยุทธ์ ดังนี้

1) กลยุทธ์ในการจัดการความรู้ของครอบครัวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของประชาชนในตำบลโคกโคเต่า ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ การพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน การพัฒนาทักษะเฉพาะบุคคลและทักษะทางสังคม และการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ

2) กลยุทธ์การจัดการความรู้โดยใช้เครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ชุมชนโคกโคเต่า ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ การพัฒนาทีมงานเครือข่ายการจัดการความรู้ชุมชน การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

3) กลยุทธ์การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามแนวเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มอาชีพในตำบลโคกโคเต่า ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ คือ การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกลุ่มอาชีพ การสร้างและการพัฒนาองค์ความรู้ การพัฒนาระบบการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ และการสร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายการจัดการความรู้

Research Title	Knowledge Management Strategy by Participation for Lifelong Learning Community: A Case Study of Khokkotao Subdistrict, Muang District, Suphanburi Province
Researcher	Asst. Prof. Dr. Renumas Gulasirima, Asst. Nujira Rasamipiboon, Dr. Ekachai Phumduang, Dr. Premruetai Yambunjong
Research Consultants	Assoc. Prof. Dr. Prakrit Bhulapatna
Organization	Graduate school Suan Dusit Rajabhat University
Year	2014

This research purposed to study the context of Khokkotao toward knowledge management (KM), create the KM process for families in Khokkotao to develop people life skills, recommend the guide lines to KM using community network of learning resources, create participating learning process for local wisdom by community economy, and recommend the KM strategy guide lines for lifelong learning in Khokkotao. The mixed methodology combining qualitative research and participate action research was conducted. The population comprised residents in Khokkotao subdistrict, Local administrators, and stakeholders of local development. There were 10 key informants selected by purposive sampling to in-depth interview. The SWOT and content analysis were used to data analysis. The strategy suitability was showed by mean and standard deviation. The findings revealed as follows:

1. The family KM processed to develop the life skills in Khokkotao was found the weaknesses needed knowledge to develop the most in 3 dimensions were:

- 1) Daily living skill is the ability to manage finances.
- 2) Individual skill and social skill is the creation of self-confidence.
- 3) Occupational skill is the ability to pursue a career.

To solve the problems for developing these life skills, each dimension should be systematically processed. The knowledge access should be communicated by community leaders or facilitators of learning sources or contact their networks of occupational group. The knowledge sharing should be formed by the purposive learning groups to convey and exchange knowledge between members needed.

2. The KM using network of community learning sources in Khokkotao, it's found 3 factors such as people, technology, and process, that most of people were basically educated, local administrators and community leaders had experience, potential in community management within the group, systematic administration,

had knowledge inherited from local teachers/mentors. The community personal resources were from schools, university and local organizations which provided the facilitators of community KM. For lifelong learning culture, most of villagers had done for occupations. There was no technology to facilitate storage and retrieve the body of knowledge needed for community lifelong learning. By KM process, there were sharing, exchange learning, and transferring to group members by community leaders. The learning source network was not established. The community KM process was non-systematic therefore the effective operating was rather difficultly, otherwise there were no organizer/management team and less participation in activities for community learning.

3. Indigenous Knowledge Participation Learning Process Based on Community Economy Concept of Occupational Groups Khokkotao, it's found 3 groups as follows:

1) Bag handicraft group, by housewives in Ban Samnhor joined together to build a career in basketwork, indigenous knowledge passing from local teacher.

2) Thai desert group, by housewives and leaders in Khokkotao grouped for working and helping each other. They specialized in Thai deserts grouped during unemployment to career on Thai deserts making and farmers' housewife group in Ban Samnhor made Krayasart to distribute in charity festival.

3) Organic fertilizer production group, 15 members of committee who specialized in making organic fertilizer registered to group in 2551. The production was used in community and neighbor to reduce the costs and developed to fertilizer pellets bagging branded "Phetpanthong" distributed within and outside community.

4. The KM strategy by participation for lifelong learning in Khokkotao community, three strategies were recommended as follows:

1) KM strategy to improve family life skills for residents in Khokkotao consisted of 3 developing schemes which were the developments for daily living skills, developing, individual skills and social skills, and occupational skills.

2) KM strategy by using Khokkotao learning resource network comprised 4 schemes which were developing a team of KM network, community learning sources for lifelong, KM system, and creation of a learning society.

3) KM strategy according to the indigenous knowledge participation learning process based on community economy concept of occupational groups in Khokkotao comprised 4 developing schemes which were to learning organization of the occupational groups, creation and development of the body of knowledge, the system of knowledge storage and retrieve, and creation the knowledge management network associates.